

Ethical and Social Factors Affecting Citizens' Social Participation

M. Abdullahpoor¹, K. Rasekh, Ph.D.^{2*}, A. Khadivi Ph.D.²

1. Ph.D. Student in Sociology, Jahrom Branch, Islamic Azad University, Fars, Iran.

2. Department of Sociology, Jahrom Branch, Islamic Azad University, Fars, Iran.

Abstract

Background: Social participation is one of the main components of socio-economic development today, and several factors play a role in its formation. This study aimed to investigate the ethical and social factors affecting citizens' social participation.

Method: The research method was descriptive-correlational and survey-type. The statistical population of the study was all citizens aged 18 to 35 living in Minab city. The sample size was 375 people using the Cochran formula, who were selected using a multi-stage cluster sampling method. The research tool was a questionnaire. The correlation coefficient test and multiple regression were used to analyze the data in the inferential section, according to the research hypotheses.

Results: The results indicate a significant relationship between the independent variables (social trust, social belonging, development of civic ethics, empathy) and the dependent variable (social participation). The results of the regression analysis showed that the effective variables were able to predict the existing changes in the social participation of citizens with a coefficient of determination of 0.452, and among the factors affecting social participation, the variables of the development of civic ethics and empathy had a greater impact on social participation, respectively.

Conclusion: The most important factor in ensuring participation is people's awareness and interest and the rule of ethics in society. As long as people cannot be convinced that with participation, cooperation and assistance, a more prosperous and happy society can be achieved, and as long as the central morality is ignored and the culture of self-centeredness and self-satisfaction cannot be eliminated in society, ensuring people's participation will not be possible.

Keywords: Moral factors, social factors, social participation

***Corresponding Author:** K. Rasekh Ph.D., Department of Sociology, Jahrom Branch, Islamic Azad University, Fars, Iran. Email: keramatallahrasekh@gmail.com

How to cite: Abdullahpoor M, Rasekh K, Khadivi A. Ethical and Social Factors Affecting Citizens' Social Participation. *Ethics in Science and Technology*. 2025;20(08): 116-124.

عوامل اخلاقی و اجتماعی مؤثر بر مشارکت اجتماعی شهروندان

محمد عبدالله پور^۱، دکتر کرامت الله راسخ^{۲*}، دکتر علیرضا خدای^۲
 ۱. دانشجوی دکتری جامعه شناسی، واحد جهرم، دانشگاه آزاد اسلامی، فارس، ایران.
 ۲. گروه جامعه شناسی، واحد جهرم، دانشگاه آزاد اسلامی، فارس، ایران.
 (تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۲، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۷)

چکیده

زمینه: زمینه: مشارکت اجتماعی امروزه یکی از مؤلفه‌های اصلی توسعه اجتماعی-اقتصادی است و عوامل متعددی در شکل گیری آن نقش دارند. این پژوهش با هدف بررسی عوامل اخلاقی و اجتماعی مؤثر بر مشارکت اجتماعی شهروندان انجام شد.
روش: روش تحقیق، توصیفی - همبستگی و از نوع پیمایشی بود. جامعه آماری پژوهش، کلیه شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال ساکن در شهر میناب بوده است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران با ۳۷۵ نفر بوده که با روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند. و ابزار تحقیق پرسشنامه بود. برای تحلیل داده‌ها در بخش استنباطی با توجه به فرضیات پژوهش از آزمون ضریب همبستگی و همچنین رگرسیون چندگانه استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج حاکی از رابطه معنی داری بین متغیرهای مستقل (اعتماد اجتماعی، تعلق اجتماعی، رشد اخلاق شهروندی، همدلی) با متغیر وابسته (مشارکت اجتماعی) وجود دارد. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نشان داد که متغیرهای مؤثر توانسته‌اند بر مشارکت اجتماعی شهروندان با ضریب تعیین ۰/۴۵۲ تغییرات موجود را پیش بینی کنند و از بین عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی، متغیر رشد اخلاق شهروندی و همدلی به ترتیب تأثیر گذاری بیشتری را بر مشارکت اجتماعی داشته اند.

نتیجه گیری: عمده ترین عامل تأمین مشارکت، آگاهی و علاقه مردم و حاکمیت اخلاق در جامعه است. تا زمانی که نتوان مردم را به این باور و یقین کشاند که با مشارکت، تعاون و همیاری، می توان به جامعه ای مرفه تر و سعادتمند دست یافت و تا زمانی که اخلاق محوری نادیده گرفته شود و نتوان فرهنگ خود محوری و خودپسندی را در جامعه از میان برداشت، تأمین مشارکت مردم امکان پذیر نخواهد بود.

کلید واژگان: عوامل اخلاقی، عوامل اجتماعی، مشارکت اجتماعی

سرآغاز

امروزه مشارکت^۱ به عنوان یکی از موضوعاتی است که بسیار مورد استفاده قرار می گیرد. چرا که می تواند اگر به صورت نهادمند و سازماندهی شده به اجرا درآید منشا اقدامات سازنده، پایدار و مثمر ثمری باشد.

مشارکت اجتماعی^۲ بر آن دسته از فعالیت های ارادی دلالت دارند که از طریق آن ها اعضای یک جامعه در امور محله، شهر و روستا شرکت می کنند و به صورت مستقیم و غیر مستقیم در شکل دادن حیات اجتماعی مشارکت دارند. افزایش جمعیت و شهرنشینی به عنوان پدیده ای فراگیر در یکصد سال اخیر هم کشورهای صنعتی و هم کشورهای در حال توسعه را با چالش های جدید روبرو ساخته است.

توجه به نقش مشارکت اجتماعی در توانمند سازی^۳ انسانها، افزایش بهره وری، کاهش مشکلات شهری و تحقق توسعه، مشکلات ناشی از عدم مشارکت و مشارکت محدود در فعالیت های اجتماعی شهری در جامعه ایران که در دوران گذار از جامعه سنتی به مدرن است بعنوان یک مسئله اساسی مدنظر است. جنبش های انقلابی جهان بیانگر توسعه مشارکت مردم است. بسیج توده ها برای استیفای حقوق اکثریت جامعه نمونه کاملی از حضور مردم است که تاکنون در جوامع کارگری دهقانی و شهروندی در طول دو قرن گذشته شکل و توسعه یافته است (۱). مشارکت مردم، تصمیم گیری و پیگیری در جهت رفع مشکلات و نابسامانی های خود از دیرباز مورد توجه بوده بطوریکه تجارب جهانی خصوصا در کشورهای در حال توسعه نشانگر تحقق مفهوم توسعه با مشارکت مردم می باشد.

باتوجه به پیشینه همیاری و مشارکت بهره‌برداری در ایران، جلب مشارکت مردمی در امور توسعه طرحهای ملی می‌تواند باعث کاهش بار مالی دولت، تسریع در روند اجرای پروژه‌ها، حفظ و نگهداری تاسیسات آبرسانی، ارزش‌گذاری آب و بهبود الگوی مصرف گردد. به طور حتم رویکرد مشارکت برای مقابله با مسائل و معضلات و شکل‌گیری اندیشه مشارکت در ابعاد زندگی امروز یگانه راهبردی است که بیش از پیش باید مورد دقت و توجه قرارگیرد و قاعدتاً مسئولان و مدیران نقشی مهم و تعیین‌کننده‌ای در این زمینه ایفا می‌کنند (۲).

مشارکت در واقع نوعی رفتار اجتماعی^۴، مبتنی بر اعتقاد و منافع شخصی یا گروهی است که در تمام زمینه‌های زندگی اعم از سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی وجود دارد، به بیانی دیگر واژه مشارکت به معنای شرکت در تصمیم‌گیری، تصمیم‌سازی و نظارت اجتماعی^۵ است که از این منظر شامل تمام تصمیم‌گیری‌هایی است که مستقیم یا غیر مستقیم منجر به تصمیم‌گیری در امور مربوط به جامعه انسانی خواهد شد.

واژه مشارکت از حیث لغوی به معنای درگیری و تجمع برای منظوری خاص است. در باب معنای لغوی آن بحث‌های فراوانی شده است. ولی در مجموع می‌توان جوهره اصلی آن را درگیری، فعالیت و تأثیرپذیری دانست (۳). مشارکت مردم به معنای همکاری داوطلبانه^۶ و ارادی آنها در فرآیند اجتماعی است (۴). مشارکت مردم در روند فرایند اجتماعی از چنان اعتباری برخوردار است که فرایند اجتماعی را معادل مشارکت دانسته‌اند. مشارکت، فرایند تصمیم‌گیری و حل مشکل است و درباره افراد و گروه‌هایی به کار می‌رود که منافع، علایق، تخصص و دیدگاه‌های مختلف دارند و برای نفع رساندن به کسانی کار می‌کنند که تصمیم‌ها و اقدامات بعدی شان بر آنها تأثیرگذار خواهد بود (۵). مشارکت بخش جوهری و اساسی رشد انسان و توسعه اعتماد^۷ به خود، ابتکار، سربلندی، فعالیت^۸، مسئولیت‌پذیری^۹ و تعاون اجتماعی است بدون چین توسعه و تحولی در درون مردم تلاش و اقدام برای امحای فقر و توسعه نیافتگی اگر غیر ممکن نباشد، دست‌کم با مشکلات عدیده‌ای مواجه خواهد بود (۶). برخی از مشکلات ساختاری و عملکردی برنامه‌های توسعه اجتماعی ناشی از نارسایی‌هایی است که جامعه در حوزه مشارکت و آگاهی مردم از اهمیت مشارکت در امور اجتماعی، با آن مواجه است (۷). مشارکت عمومی مؤلفه بنیادین برنامه ریزی خوب است. طرح جامع و فراگیر طرحی است که با مردم انجام شده باشد نه برای مردم (۸). جوامع امروزی از تعدادی خرده نظام مانند نظام فرهنگی^{۱۰}، نظام اجتماعی، نظام اقتصادی^{۱۱}، نظام آموزشی^{۱۲} و... تشکیل شده‌اند که پیوسته در تعامل با یکدیگر قرار دارند در هم تنیدگی نظام اجتماعی و نظام فرهنگی به گونه‌ای است که هیچ‌کس از آن‌ها بدون تعامل با دیگری قادر به بقا و دوام نخواهد بود. یکی از مهمترین مصادیق و مظاهر تعامل نظام اجتماعی و نظام فرهنگی موضوع مشارکت اجتماعی می‌باشد. بنابراین بررسی تأثیر این مولفه‌ها بر مشارکت اجتماعی اهمیت دارد.

از میان مولفه‌های مؤثر یکی از مهم‌ترین مولفه‌ها، مولفه اخلاق شهروندی^{۱۳} است. در جامعه هر فرد صرفنظر از هویت انسانی با هویت

شهروندی مشخصی شناخته می‌شود. هویت شهروندی هویتی قراردادی و اکتسابی است. هویت شهروندی^{۱۴} تمامی افراد از هر نژاد، مذهب، قومیت و رنگ را به طور یکسان دربرمی‌گیرد (۹). هویت شهروندی منجر به ایجاد یکسری حقوق و وظایف می‌شود که از جمله آن می‌توان به اخلاق شهروندی اشاره کرد. اخلاق شهروندی اصولی است که سبب رعایت حقوق فردی و اجتماعی و تکلیف نسبت به دیگران، پیروی از قوانین و مقررات اجتماعی، احساس مسئولیت نسبت به هموعان و ترجیح منافع جمعی بر منافع فردی در همه صحنه‌های تلاش و فعالیت می‌شود. اخلاق شهروندی به معنای توانایی انتزاع دیگری عام شهروندان و پایبندی به رفتار اخلاقی^{۱۵} در مقابل این دیگری ناشناس، عام و انتزاعی است. بر این مبنا اخلاق شهروندی در بعد نگرشی و رفتاری ناظر بر نگرش‌ها و رفتارهای ملازم با رعایت حقوق دیگران است اگرچه دیگران دیگرانی ناشناس و انتزاعی هستند (۱۰). بنابراین پایبندی به اخلاق شهروندی به معنای متعهد بودن به رعایت حقوق همین دیگران ناشناس و انتزاعی است.

با توجه به آنچه گفته شد پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل اخلاقی (رشد اخلاق شهروندی و همدلی) و اجتماعی (اعتماد اجتماعی، تعلق اجتماعی) مؤثر بر مشارکت اجتماعی شهروندان شکل گرفت. بنابراین:

فرضیات تحقیق عبارتند از:

فرضیه اول تحقیق: بین اعتماد اجتماعی با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه وجود دارد.

فرضیه دوم تحقیق: بین تعلق اجتماعی (یا مکانی - طایفه‌ای) با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه وجود دارد.

فرضیه سوم تحقیق: بین همدلی با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه وجود دارد.

فرضیه چهارم تحقیق: بین رشد اخلاق شهروندی با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه وجود دارد.

روش

روش تحقیق، توصیفی - همبستگی و از نوع پیمایشی بود. جامعه آماری پژوهش، کلیه شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال ساکن در شهر میناب بوده است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران با ۳۷۵ نفر بوده که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. ویژگی‌های جمعیتی نمونه در جدول ۱ ارائه شده است.

ابزار تحقیق پرسشنامه بود. و داده‌ها با کمک پرسشنامه محقق ساخته جمع‌آوری شد. این پرسشنامه از ترکیب چندین پرسشنامه دیگر با اصلاحات و حذفیات ویژه طراحی شد که شامل سه بخش بود: بخش اول شامل عوامل جمعیت‌شناختی (جنسیت، سن، تحصیلات، درآمد، نوع شغل، سابقه کار و وضعیت تأهل). بخش دوم شامل: مشارکت اجتماعی شهروندان و بخش سوم شامل عوامل اجتماعی مؤثر (اعتماد اجتماعی و تعلق اجتماعی) و عوامل اخلاقی مؤثر (رشد اخلاق شهروندی و همدلی) می‌باشد. در این تحقیق با استفاده از آلفای کرونباخ به بررسی

داوران است در این تحقیق نیز از حضور اساتید و نخبگان این رشته برای ارزیابی مناسب بودن معرف‌ها بهره‌گیری شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش آمار توصیفی از شاخص‌های توصیفی، میانگین، نمودارها استفاده شد. در بخش استنباطی نیز با توجه به فرضیات پژوهش از آزمون ضریب همبستگی و همچنین رگرسیون چندگانه استفاده شد.

این پایایی پرسشنامه پرداخته شد. آلفای پرسشنامه (۳۵ سوالی) برای متغیر وابسته (مشارکت اجتماعی) ۰/۸۲ و آلفای پرسشنامه به‌طور کلی ۰/۸۵ بدست آمد. در این تحقیق به منظور بررسی روایی ابزار سنجش از اعتبار صوری استفاده شده است. منظور از اعتبار صوری، شناسایی اعتبار شاخص‌ها یا معرف‌های پژوهش از طریق مراجعه به

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیتی نمونه

متغیر	زیرگروه	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۱۷۹	۴۷/۷
	مرد	۱۹۶	۵۲/۳
وضعیت تاهل	متاهل	۱۸۲	۴۸/۵
	مجرد	۱۱۶	۳۰/۹
	مطلقه	۵۲	۱۳/۹
	همسر فوت شده	۲۵	۶/۷
تحصیلات	زیر دیپلم	۶۵	۱۷/۳
	دیپلم	۱۵۵	۴۱/۳
	کارشناسی	۱۴۲	۳۷/۹
	تحصیلات عالی (ارشد و دکترا)	۱۳	۳/۵
سن	بین ۱۸-۲۱	۹۹	۲۶/۴
	بین ۲۲-۲۴	۹۵	۲۵/۳
	بین ۲۵-۲۸	۹۷	۲۵/۹
	بین ۲۹-۳۲	۵۰	۱۳/۳
	بین ۳۳-۳۵	۳۴	۹/۱
شغل	کارمند	۴۹	۱۳/۱
	خویش فرما	۹۰	۲۴
	دانشجو	۶۴	۱۷/۱
	بازنشسته	۴	۱/۱
	بیکار	۲۱	۵/۶
	کشاورز و دامدار	۱۲۶	۳۳/۶
	سایر	۲۱	۵/۶
	زیر ۱ میلیون تومان	۹۷	۲۵/۹
درآمد	۱-۳ میلیون تومان	۷۲	۱۹/۲
	۳-۶ میلیون تومان	۴۷	۱۲/۵
	۶-۹ میلیون تومان	۴۴	۱۱/۷
	۹-۱۲ میلیون تومان	۶۹	۱۸/۴
	بالتر از ۱۲ میلیون تومان	۴۶	۱۲/۳

یافته‌ها

فرضیه اول تحقیق: بین اعتماد اجتماعی با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه وجود دارد:

جدول ۲: جدول ضریب همبستگی پیرسون بین اعتماد اجتماعی با مشارکت اجتماعی

متغیر	همبستگی پیرسون	آماره همبستگی	R	ضریب تعیین R^2
اعتماد اجتماعی	ضریب همبستگی	**۰/۱۱۹	۰/۱۱۴	۰/۰۱۳
	سطح معناداری	۰/۰۰۰		
	تعداد	۳۷۵		

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود بین اعتماد اجتماعی با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه مثبت و معناداری با احتساب ضریب همبستگی ۰/۱۱۹ برقرار است بنابراین فرضیه فوق در سطح اطمینان ۹۹ درصد مورد تأیید قرار می‌گیرد. مقدار آماره همبستگی (۰/۱۱۹) حاکی از آن است که اعتماد اجتماعی بر مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب اثرگذاری

مثبتی داشته فرضیه (H_1) یا (H_A) مورد تأیید قرار می‌گیرد ضمناً شدت رابطه ضعیف و از نوع مثبت و مستقیم می‌باشد به عبارتی نشان دهنده آن است که هر چه اعتماد اجتماعی قوی‌تر باشد مشارکت اجتماعی شهروندان نیز افزایش خواهد یافت. یافته‌های ضریب تعیین نشان داد متغیر اعتماد اجتماعی ۰/۰۱۳ درصد از تغییرات مشارکت اجتماعی را تبیین و پیش‌بینی می‌کند.

جدول ۳: تحلیل رگرسیون اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی

مدل	B	ضرایب استاندارد نشده		t	سطح معنادار
		خطای استاندارد	ضرایب استاندارد شده		
مشارکت اجتماعی	۱/۸۰۱	۰/۱۰۱	-	۱۷/۸۲۳	۰/۰۰۰
اعتماد اجتماعی	۰/۱۰۲	۰/۰۴۶	۰/۱۱۴	۲/۲۱۴	۰/۰۲۷

فرضیه دوم تحقیق: بین تعلق اجتماعی (یا مکانی-طایفه‌ای) با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه وجود دارد:

یافته‌های تحلیل رگرسیون نشان داد متغیر اعتماد اجتماعی تأثیر معنادار و مثبتی با ضریب بتای مثبت ۰/۱۱۴ بر مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب دارد ($P < 0.05$). یعنی با افزایش اعتماد اجتماعی، میزان مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب نیز افزایش می‌یابد. بنابر این فرضیه تأیید می‌شود.

جدول ۴: جدول ضریب همبستگی پیرسون بین تعلق اجتماعی (یا مکانی-طایفه‌ای) با مشارکت اجتماعی

متغیر	همبستگی پیرسون	آماره همبستگی	R	ضریب تعیین R^2
تعلق اجتماعی (یا مکانی-طایفه‌ای)	ضریب همبستگی	**۰/۲۴۴	۰/۲۱۴	۰/۰۴۶
	سطح معناداری	۰/۰۰۰		
	تعداد	۳۷۵		

اجتماعی (یا مکانی-طایفه‌ای) بر مشارکت اجتماعی اثرگذاری مثبتی داشته فرضیه (H_1) یا (H_A) مورد تأیید قرار می‌گیرد. ضمناً شدت رابطه ضعیف و از نوع مثبت و مستقیم می‌باشد به عبارتی نشان دهنده آن است که هر چه تعلق اجتماعی (یا مکانی-طایفه‌ای) قوی‌تر باشد عملکرد مشارکت اجتماعی افزایش خواهد یافت. یافته‌های ضریب

همانگونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود بین تعلق اجتماعی (یا مکانی-طایفه‌ای) با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه مثبت و معناداری با احتساب ضریب همبستگی ۰/۲۴۴ برقرار است بنابراین فرضیه فوق در سطح اطمینان ۹۹ درصد مورد تأیید قرار می‌گیرد. مقدار آماره همبستگی (۰/۲۴۴) حاکی از آن است که تعلق

تعیین نشان داد متغیر تعلق اجتماعی (یا مکانی - طایفه‌ای) ۰/۰۴۶ درصد از تغییرات مشارکت اجتماعی را تبیین و پیش بینی می کند.

جدول ۵: تحلیل رگرسیون تعلق اجتماعی (یا مکانی - طایفه‌ای) و مشارکت اجتماعی

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده		t	سطح معنادار
	B	خطای استاندارد	بتا			
مشارکت اجتماعی	۱/۹۸۹	۰/۱۰۴	-		۱۹/۱۲۲	۰/۰۰۰
تعلق اجتماعی	۰/۱۹۵	۰/۰۴۶	۰/۲۱۴		۴/۲۳۶	۰/۰۰۰

شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب نیز افزایش می یابد. بنابر این فرضیه تأیید می شود.

فرضیه سوم تحقیق: بین همدلی با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه وجود دارد.

یافته های تحلیل رگرسیون نشان داد متغیر تعلق اجتماعی (یا مکانی - طایفه‌ای) تأثیر معنادار و مثبتی با ضریب بتای مثبت ۰/۲۱۴ بر مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب دارد ($P < 0.05$). یعنی با افزایش تعلق اجتماعی (یا مکانی - طایفه‌ای)، میزان مشارکت اجتماعی

جدول ۶: جدول ضریب همبستگی پیرسون بین همدلی با مشارکت اجتماعی

متغیر	همبستگی پیرسون	آماره همبستگی	R	ضریب تعیین R^2
همدلی	ضریب همبستگی	۰/۶۳۸**	۰/۴۲۸	۰/۱۸۳
	سطح معناداری	۰/۰۰۰		
	تعداد	۳۷۵		

فرضیه (H_1) یا (H_A) مورد تأیید قرار می گیرد ضمناً شدت رابطه قوی و از نوع مثبت و مستقیم می باشد به عبارتی نشان دهنده آن است که هر چه همدلی بیشتر باشد مشارکت اجتماعی شهروندان نیز افزایش خواهد یافت. یافته های ضریب تعیین نشان داد متغیر همدلی ۰/۱۸۳ درصد از تغییرات مشارکت اجتماعی را تبیین و پیش بینی می کند.

همانگونه که در جدول ۶ مشاهده می شود بین همدلی با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه مثبت و معناداری با احتساب ضریب همبستگی ۰/۶۳۸ برقرار است بنابراین فرضیه فوق در سطح اطمینان ۹۹ درصد مورد تأیید قرار می گیرد. مقدار آماره همبستگی (۰/۶۳۸) حاکی از آن است که همدلی بر مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب اثرگذاری مثبتی داشته است و

جدول ۷: تحلیل رگرسیون همدلی و مشارکت اجتماعی

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده		t	سطح معنادار
	B	خطای استاندارد	بتا			
مشارکت اجتماعی	۰/۷۶۰	۰/۱۰۶	-		۷/۱۶۸	۰/۰۰۰
همدلی	۰/۳۸۳	۰/۰۴۲	۰/۴۲۸		۹/۱۴۵	۰/۰۰۰

فرضیه چهارم تحقیق: بین باورهای رشد اخلاق شهروندی با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه وجود دارد:

یافته های تحلیل رگرسیون نشان داد متغیر همدلی تأثیر معنادار و مثبتی با ضریب بتای مثبت ۰/۴۲۸ بر مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب دارد ($P < 0.05$). یعنی با افزایش همدلی، میزان مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب نیز افزایش می یابد. بنابر این فرضیه تأیید می شود.

جدول ۸: جدول ضریب همبستگی پیرسون بین رشد اخلاق شهروندی با مشارکت اجتماعی

متغیر	همبستگی پیرسون	آماره همبستگی	R	ضریب تعیین R^2
رشد اخلاق شهروندی	ضریب همبستگی	۰/۵۶۸**	۰/۴۶۹	۰/۲۲۰
	سطح معناداری	۰/۰۰۰		

تعداد	۳۷۵
-------	-----

شدت رابطه قوی و از نوع مثبت و مستقیم می باشد به عبارتی نشان دهنده آن است که هر چه رشد اخلاق شهروندی بیشتر باشد مشارکت اجتماعی افزایش خواهد یافت. یافته های ضریب تعیین نشان داد متغیر رشد اخلاق شهروندی ۰/۲۲۰ درصد از تغییرات مشارکت اجتماعی را تبیین و پیش بینی می کند.

همانگونه که در جدول ۸ مشاهده می شود بین رشد اخلاق شهروندی با مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه مثبت و معناداری با احتساب ضریب همبستگی ۰/۵۶۸ برقرار است بنابراین فرضیه فوق در سطح اطمینان ۹۹ درصد مورد تأیید قرار می گیرد. مقدار آماره همبستگی (۰/۵۶۸) حاکی از آن است که رشد اخلاق شهروندی بر مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب اثرگذاری مثبتی داشته فرضیه (H_1) یا (H_A) مورد تأیید قرار می گیرد. ضمناً

جدول ۹: تحلیل رگرسیون رشد اخلاق شهروندی و مشارکت اجتماعی

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	t	سطح معنادار
	B	خطای استاندارد			
مشارکت اجتماعی	۰/۸۸۳	۰/۰۸۷	-	۱۰/۲۰۵	۰/۰۰۰
رشد اخلاق شهروندی	۰/۴۱۵	۰/۰۴۱	۰/۴۶۹	۱۰/۲۴۲	۰/۰۰۰

فرهنگی، محصول تعاملات اجتماعی در داخل یک شبکه اجتماعی می باشد. آنها همچنین گزارش می دهند که تولید سرمایه اجتماعی، تابع سه امر مهم است: میزان تخصص اجتماعی آن شبکه، فرکانس تعاملات در داخل شبکه، و اندازه یا گستردگی شبکه (۱۱).

با توجه به نتایج به دست آمده مشخص شد فرضیه دوم تحقیق قابل تأیید است یعنی، بین تعلق اجتماعی (یا مکانی- طایفه ای) و مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه معنی داری وجود دارد. نظریه دورکیم نتیجه این فرضیه را تأیید می کند. بنا به اعتقاد دورکیم، وقتی حس تعلق به جامعه در افراد وجود داشته باشد، یک حس همانندی و قربایت به وجود خواهد آمد و پیوندهای عاطفی و دل مشغولی ها و منافع مشترک افراد را به هم پیوند می دهد که نتیجه آن، افزایش و تشدید تماس های آنان و گسترش ارتباطات در سطح جامعه است و این مهمترین ابزار برای یک مدیریت خوب به ویژه در کشورهای جهان سوم است (۱۲). در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران به دلیل قرار گرفتن در دوران گذار، بسترها و عوامل ایجاد احساس تعلق اجتماعی، دچار تغییر می شود، چراکه در دوران گذار بنا به نظر دورکیم، هنجارهای موجود در جامعه در معرض تغییر و تحول قرار خواهند گرفت که در نتیجه آن احتمال کم رنگ شدن تعلقات اجتماعی افراد به جامعه و به تبع آن تغییر الگوهای همکاری در امور مختلف اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و... قوت خواهد یافت (۱۳).

با توجه به نتایج به دست آمده مشخص شد فرضیه سوم تحقیق قابل تأیید است یعنی، بین همدلی و مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه معنی داری وجود دارد. این نتیجه منطبق با برخی تحقیقات در این زمینه است. مطالعات نشان می دهند مهارت های همدلی و همکاری به عنوان عوامل کلیدی در تقویت روابط اجتماعی و تقویت مشارکت اجتماعی در میان دانش آموزان محسوب می شوند. همدلی یعنی مشکلات و آسیب های اجتماعی گروه های

یافته های تحلیل رگرسیون نشان داد متغیر رشد اخلاق شهروندی تأثیر معنادار و مثبتی با ضریب بتای مثبت ۰/۴۶۹ بر مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب دارد ($P < 0.05$). یعنی با افزایش رشد اخلاق شهروندی میزان مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب نیز افزایش می یابد. بنابر این فرضیه تأیید می شود. بر اساس نتایج به دست آمده از تحلیل رگرسیون مشاهده گردید متغیر همدلی با بتای ۰/۴۲۸ و متغیر اعتماد اجتماعی با بتای ۰/۱۱۴ و متغیر تعلق اجتماعی مکانی- طایفه ای با بتای ۰/۲۱۴ و متغیر رشد اخلاق شهروندی با بتای ۰/۴۶۹ توانستند بر متغیر مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب موثر واقع شوند و بیشترین تأثیر را رشد اخلاق شهروندی بر مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب داشته است.

بحث

مشارکت مفهومی است چند بعدی و پیچیده که هر جامعه ای نسبت به قوام خود، از سطوح مختلفی از آن در ابعاد مختلف برخوردار است. بر همین اساس، جوامع مختلف به دنبال ایجاد و افزایش مشارکت اجتماعی در عرصه های گوناگون اجتماعی هستند تا بدین طریق، همبستگی اجتماعی و پیوندهای اجتماعی شان را محکم و از فروپاشی اجتماعی جلوگیری کنند. مشارکت اجتماعی از موضوعات مهم در جامعه تلقی شده و تحقیقات متعددی در این ارتباط به انجام رسیده است. پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل اجتماعی و اخلاقی مؤثر بر مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب انجام پذیرفت. نتایج تحقیق نشان داد فرضیه اول تحقیق قابل تأیید است و بین میزان اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه معنی داری وجود دارد. نظریه لیک و هاچفلد نتیجه این فرضیه را تأیید می کند. لیک و هاچفلد دریافتند که فعالیت های

از بالا تا پایین ارتباطی ارگانیک با یکدیگر داشته و از ساختی مرتبط برخوردار می باشند.

تدوین منطقی در جهت تأمین و جلب مشارکت مردم در محیط اجتماعی - اقتصادی بوروکراتیک و ضرورتی است آشکار برای تأمین مردم مجموعه سیستم و نظام حاکم باید مشارکت پذیر باشد، در غیر این صورت آفات سیستم و نظام حاکم باید مشارکت پذیر باشد، در غیر این صورت آفات سیستم ضد مشارکت، به تدریج زمینه های تحقق امر مشارکت را نیز از میان بر خواهد داشت.

عمده ترین عامل تأمین مشارکت، آگاهی و علاقه مردم و حاکمیت اخلاق در جامعه است. تا زمانی که نتوان مردم را به این باور و یقین کشاند که با مشارکت، تعاون و همیاری، می توان به جامعه ای مرفه تر و سعادتمند دست یافت و تا زمانی که اخلاق محوری نادیده گرفته شود و نتوان فرهنگ خود محوری و خودپسندی را در جامعه از میان برداشت، تأمین مشارکت مردم امکان پذیر نخواهد بود.

ملاحظه های اخلاقی

موضوعات اخلاقی همچون؛ سرقت ادبی، رضایت آگاهانه؛ انتشار چنگانه و ... در پژوهش حاضر موردتوجه قرار گرفته اند.

واژه نامه

1. Cooperation	مشارکت
2. Social cooperation	مشارکت اجتماعی
3. Empowering	توانمندسازی
4. Social behavior	رفتار اجتماعی
5. Social supervision	نظارت اجتماعی
6. Voluntary cooperation	همکاری داوطلبانه
7. Trust	اعتماد
8. Activity	فعالیت
9. Responsibility	مسئولیت پذیری
10. Cultural system	نظام فرهنگی
11. Economic system	نظام اقتصادی
12. Educational system	نظام آموزشی
13. Citizen ethics	اخلاق شهروندی
14. Citizen identity	هویت شهروندی
15. Ethical behavior	رفتار اخلاقی

References

- Moradi R, Maleki Y, Alipoor Abduli S. Analyzing the Moral Conditions of Society for the Role of Women. Ethics in Science and Technology 2021; 16 (3) :14-19. Dor: [20.1001.1.22517634.1400.16.3.3.0](https://doi.org/10.1001.1.22517634.1400.16.3.3.0)
- Arpa P, Sondak R, Ostrich S. Analysis of the Relationship Between Ethical Leadership and Cooperative Social Responsibility and the Organization's Moral Climate. Int. J. Ethics Soc 2024; 6 (1) : 55-59. Doi: [10.22034/ijethics.6.1.55](https://doi.org/10.22034/ijethics.6.1.55)

مختلف اجتماعی را درک کنیم. جامعه امروز نیازمند تفکر همدلی است تا مشارکت اجتماعی افزایش یابد و منجر به گره گشایی از کار دیگران شود (۱۴).

با توجه به نتایج به دست آمده مشخص شد فرضیه چهارم تحقیق قابل تأیید است یعنی، بین رشد اخلاق شهروندی و مشارکت اجتماعی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب رابطه معنی داری وجود دارد. برخی تحقیقات این نتیجه را تأیید می کنند آنها دریافتند اخلاق شهروندان در مشارکت آنها در زیبا سازی فضای شهری اهمیت فراوان دارد (۱۵). همچنین تحقیقات نشان می دهد که ویژگی های فردی از جمله ویژگی های اخلاقی می تواند بر میزان مشارکت اجتماعی مؤثر باشد (۱۶).

بر اساس نتایج به دست آمده پیشنهاد می شود

- بدیهی است که فعال کردن و انگیزه دادن به جوانان برای مشارکت نیازمند فضای اجتماعی و سیاسی شفاف، قوانین و مقررات مناسب، برخورداری نسبی از امکانات معیشتی و رفاهی است.
- تکوین مدیریت محله ای در امور و فعالیت های مختلف به منظور افزایش تعلق به محله و افزایش انگیزه مشارکت در امور محله منجر به افزایش مشارکت فرهنگی جوانان خواهد شد.
- از آنجاکه علت اصلی مشارکت اندک شهروندان در اداره امور جامعه، قبل از هر چیز، مسئله ای اجتماعی است، قبل از هر اقدامی، ضروری است فرهنگ مشارکت ترویج شود.
- آموزش فرهنگ مشارکتی از طریق رسانه ها و آموزه های دانشگاهی به منظور ارتقاء سطح آگاهی شهروندان ۱۸ تا ۳۵ سال شهر میناب.
- رفع یا کاهش نابرابری های موجود در جامعه جهت تقویت انگیزه مشارکت.

نتیجه گیری

تجربیات کشورهای مختلف نشان می دهد کشورهایی که در زمینه تأمین مشارکت اجتماعی مردم موفق بوده اند، عمدتاً موفقیت خود را مدیون ایجاد نوعی ارگان محلی (دولت محلی) با اقتدار بالنسبه زیاد می دانند. این ارگان های محلی، از نظر سازماندهی و سلسله مراتب تا بالاترین سطوح و به شکل زنجیره ای پیوسته ادامه داشته و وظایف و تکالیف هر یک از سطوح به دقت تعیین شده است. به عبارت دیگر کل

- Above Years Old Citizens of Karaj). Journal of Iranian Social Studies, 2015; 9(2): 64-87. Dor: <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20083653.1394.9.2.3.8>
6. Burkely S. People first a guide to self-reliant participatory Rural development. London: zedbooks. 1996.
 7. Pourahmad A, et al. Pathology of urban development plans in the country. Geographical Research, 2006; 15(58): 167-180.
 8. Norozi S, Javan Forouzandeh A. Analyzing the aspects of participation concept in the process of public space design .Motaleate Shahri, 2021; 10(38): 49-62. doi: 10.34785/J011.2021.503
 9. Izad Panahi A, Rajabzadeh A, Sadeghi M. The Position of Socialism and Individualism in Laws with a View on Ethics and Citizenship Rights. Ethics in Science and Technology 2023; 18 (3) :25-32. Dor: [20.1001.1.22517634.1402.18.3.4.5](https://doi.org/10.1001.1.22517634.1402.18.3.4.5)
 10. Moghimian Borujeni O, Aghazadeh H, Esfidani M R, Rezvani M. Perceived Value in the Sharing Economy; The Role of Empathy, Citizenship Behaviour & Extra-Role Behaviour. Int. J. Ethics Soc 2022; 3 (4) : 8-15. Doi: [10.52547/ijethics.3.4.8](https://doi.org/10.52547/ijethics.3.4.8)
 11. Yuan Zheng,Bin Cheng,Letian Dong,Tianxiang Zheng,Rong Wu (2024), The Moderating Effect of Social Participation on the Relationship between Urban Green Space and the Mental Health of Older Adults: A Case Study in China, Land 2024, 13(3), 317; <https://doi.org/10.3390/land13030317>
 12. Flores W, Ruano A L, Funchal DP. Social participation within a context of Political violence: Implications for the promotion and exercise of the right to Health in Guatemala.Health and Human Rights , 2009; 11(1): 37-48
 13. Mohseni M, Jarallahi O. Social cooperation in Iran. 1st ed. Tehran: Aroon Publication. 2003. (In Persian).
 14. Hajatpoor S. The role of teaching empathy and cooperation skills in strengthening social relationships among elementary school students. 1st International Conference On Transformative Ideas in the Field of Cultural and Educational Studies in Education with an Emphasis on Action Research, Lesson Research, and Narrative Research in the Third Millennium, Tehran, Iran. 2024. (In Persian).
 15. Behvandi, S., Moradi, A., khodadad, M. Investigating the Effects of Citizenship Ethics on Social Participation in Beautifying Urban Landscapes (Case Study: Ilam City) . Geography and Human Relationships, 2022; 5(1): 207-224. Doi: <https://doi.org/10.22034/gahr.2022.344224.1721>
 16. Yazdan Panah L, Panahi M. The effect of individual characteristics on social participation .Quarterly Journal of Social Sciences, 2004; 11(26). (In Persian).